

Edunvalvonta

Ympäristövaliokunnan kokous 2/2022

Johtava asiantuntija Marja Ola

Pakkausten tuottajavastuun uudistus

- 7/2021 uudistunut jätelaki (62§) velvoittaa pakkausten tuottajayhteisön kattamaan kaikki pakkausmateriaalit. Uusi laajennettu pakkausten tuottajavastuu voimaan 5.1.2023.
- **Periaatepäätökset** uuden tuottajayhteisön toimintaperiaatteista ja perustamis-menettelystä **tehtiin nykyisten viiden materiaalikohtaisen pakkausten tuottajayhteisöjen hallituksissa kesällä 2021.**
 - Lakisääteisten tuottajavastuutoimintojen jatkuvuus.
 - Pakkauskohtaisten kierrätysmarkkinoiden tehokas ja vastuullinen kehittyminen.
 - Selkeä ja tehokas päätöksenteko.
 - Vahva prosessi- ja materiaaliosaaminen.
- Yhteinen tavoite: kaikki viisi nykyistä materiaalikohtaista pakkausten tuottajayhteisöä sulautuvat osaksi yhtä ja samaa pakkausten tuottajayhteisöä.

Suomen Pakkaustuottajat oy

- Suomen Pakkaustuottajat Oy ("SPT") (y-tunnus: 3230700-7) perustettiin 8/2021 ja rekisteröitiin kaupparekisterissä 3.9.2021.
 - SPT:n perustajaosakkaat Elintarviketeollisuusliitto ry, Päivittäistavarakauppa ry, RASI ry ja Värитеollisuusyhdistys ry.
 - **Suomalaisten** tuottajien ja tuottajia edustavien liittojen pääasiallisesti **omistama, voittoa tavoittelematon yleishyödyllinen yhteisö**, jonka tehtävänä on hoitaa jäsenyritystensä tuottajavastuunvelvoitteet ja järjestää pakkausten kierrätys **kustannustehokkaasti ja vastuullisesti**.
- SPT:n hallitus:
 - Tukku- ja vähittäiskauppa: kaksi jäsentä
 - Elintarviketeollisuus: kaksi jäsentä
 - Muu pakkauksia käyttävä teollisuus ja muut palvelut: yksi jäsen
 - Pakkauksia valmistava teollisuus: yksi jäsen
- SPT:hen tulevat sulautumaan muovina lukuun ottamatta kaikki muut neljä nykyisistä pakkausten tuottajayhteisöistä (lasi, metalli, kuitu ja puu). Muovipakkausten osalta SPT:hen perustetaan uusi muovin kierrätystä hoitava materiaaliyhteisö.

Maksajan ääni
tulee kuulluksi

Muovin tuottajayhteisössä tapahtuneet muutokset keväällä 2022

- Muovipakkausten tuottajayhteisö (Suomen Uusiomuovi Oy) suurin osakkeenomistaja Muoviteollisuus ry teki 3.3.2022 omasta omistusosuudesta (21,7 % osakkeista) vastikkeettoman osakekaupan saksalaiselle viinin ja viinitarvikkeiden etäkauppayritykselle (Frieda und August Wine Concept).
- Lunastushinta (812 495 €, 3 428 €/osake) poikkesi merkittävästi aiemmista.
 - PTY on hankkinut yhtiön osakkeita 100 €/osake ja alkuvuoden aikana Muoviteollisuus ry oli lunastanut yhden jäsenyrityksen osakkeet arvoon 66 €/osake.
- PTY ja elintarviketeollisuuden yritykset SUM:n hallituksessa kyseenalaistivat lunastushinnan, mutta yhtiön lakimiehen ja tilintarkastajan tulkinta oli yksiselitteinen ja tuki yhtiöjärjestyksen mukaista lunastushintaa.

Suomen Uusiomuovi Oy:n yhtiökokous 29.4.2022

- SUM:n hallituksen esityksen vastaisesti yhtiökokouksessa päätettiin muuttaa yhtiöjärjestystä siten, että SUM voi jatkossa toimia pakkausten tuottajayhteisönä ja tulee todennäköisesti myös hakemaan tuottajayhteisöstatusta.
 - Kaupan ja elintarviketeollisuuden edustajat SUM:n hallituksessa vastustivat em. esitystä ja kannattivat SUM:n hallituksen esityksen mukaisesti yhtiön sulautumista SPT:hen.
- Yhtiökokouksessa uusi pääomistaja Frieda und August Wine Concept äänesti Muoviteollisuus ry:n jäsenyrityksiltään keräämillään valtakirjoilla pois hallituksesta kaupan ja elintarviketeollisuuden edustajat.
 - Kaupan ja elintarviketeollisuuden yritykset vastaavat yhdessä lähes 90 %:sesti muovin tuottajayhteisön vuosittaisista kustannuksista (hyötykäyttömaksut).

Kaupan liiton näkemys: maksajan ääntä kuultava!

- Jokainen yritys päättää itse mille tuottajayhteisölle se siirtää pakkausten tuottajavastuuvélvoitteidensa hoitamisen.
- Kaupan liiton näemyksen mukaan jäsenyritysten pitkän aikavälin edun mukaista on varmistaa suurimpien maksajien tavoitteiden toteutuminen tuottajayhteisön päätöksenteossa ja kehittämisessä. SPT:n omistusrakenteessa ja hallituspaikkajaossa tämä on huomioitu.
- Jos yrityksellä **ei ole muovipakkauksia** (ei tuo niitä maahan tai pakkaa) → siirtyvät nykyiset tuottajavastuusopimukset automaattisesti SPT:lle. **Yrityksen ei täydy tehdä mitään.**
- Jos yrityksellä **on muovipakkauksia** (tuo niitä maahan tai pakkaa) ja yritys haluaa jatkossa hoitaa myös muovipakkausten tuottajavastuun SPT:n kanssa, tulee sen irtisanoa nykyinen Suomen Pakkauskierrätys RINKI Oy:n kautta tehty sopimus kesäkuun 2022 loppuun mennessä (sopimuksen irtisanomisaika on 6 kk).
 - SPT:n voi liittyä joko asiakkaana tai osakkaana. Yrityksellä on vuoden 2022 loppuun asti rauhassa aikaa tehdä asiakassopimus SPT:n kanssa. SPT:n osakkaaksi voi liittyä sen jälkeen, kun neljän nykyisen tuottajayhteisön sulautumiset SPT:n on saatu tehtyä (lokakuu 2022).
- Miksi yritys ei voi irtisanoutumisen yhteydessä tehdä uutta tuottajavastuusopimusta uuden pakkausten tuottajayhteisön kanssa?
 - Uudet tuottajayhteisöt voivat alkaa tehdä sopimuksia yritysten kanssa vasta sen jälkeen, kun ne ovat saaneet viranomaiselta tuottajayhteisöstatuksen.

SPT:n toiminnan suunnittelu

- SPT on esittänyt toiveen, että ne yritykset, joilla on vastattavanaan muovipakkausten tuottajavastuu, tekevät SPT:n kanssa **aiesopimuksen** samaan aikaan, kun **irtisanovat nykyisen sopimuksensa Suomen Pakkauskierrätys RINKI Oy:n kanssa** (kesäkuun 2022 loppuun mennessä).
 - Aiesopimuksen avulla yritys ilmaisee tavoitteensa tehdä SPT:n kanssa tuottajasopimuksen, jolla pakkausten tuottajavastuu siirretään SPT:lle kaikkia pakkausmateriaaleja koskien. Aiesopimus tehdään SPT:n tulevan toiminnan suunnittelemisen ja tulevien volyymien ennakoimisen helpottamiseksi.
 - SPT on käynyt keskustelua mm. Fortumin johdon kanssa muovipakkausten kierrättämisestä. Fortum on kiinnostunut yhteistyöstä sellaisen toimijan kanssa, jolta löytyy volyymia ja halua kehittää muovinkierrätystä pitkäjänteisesti. SPT:n tavoitteena on käynnistää yhteistyöneuvottelut Fortumin kanssa kesän 2022 aikana.

Kiertotalouden green deal: skenaario- ja sitoumustyö

Tausta

- Kiertotalous on talousmalli, joka puuttuu ilmastokriisin, luontokadon ja luonnonvarojen hupenemien juurisyihin.
- EU tähtää muuntuvansa kiertotaloudeksi 2050 vuoteen mennessä.
 - Kaksi kiertotalouden toimintasuunnitelmaa (2015 ja 2020) edistämään siirtymää kiertotalouteen.
 - Voimassa oleva toimintasuunnitelma asettaa tavoitteet vuosille 2020-2023.
 - Painotus jätteiden sijaan tuotepolitiikassa -> laajentaa kiertotaloustoimien piiriin kuuluvien toimijoiden joukkoa.
 - Esim. muovipulloille sekoitevelvoite (PET-pullot), tekstiilistrategia johtaneen myös tekstiiliä koskevan sääntelyyn.
- Kiertotaloudelle ei ole yhtä sääntelykokonaisuutta ("kiertotalouslakia"), vaan sääntely koostuu useista eri kokonaisuuksista
 - Mm. ekosuunnittelu, tuoteturvallisuus, kierrätys, julkiset hankinnat.
 - Haaste: eri kokonaisuuksien yhteensovittaminen ja koherentin sääntelykokonaisuuden luominen.
 - Esim. kierrätysasteen maksimoinnin ei tulisi johtaa haitallisten aineiden palautumiseen kiertoon.

Kansallisia kiertotaloustoimenpiteitä

- Kiertotalouden strateginen ohjelma
 - Valtioneuvosto teki periaatepäätöksen kiertotalouden strategisesta ohjelmasta keväällä 2021.
 - Suomessa vuonna 2035 hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta on menestyvän taloutemme perusta.
 - Kestävät tuotteet ja palvelut ovat talouden valtavirtaa ja jakamistalous arkipäivää.
- Kiertotalouden osaamisverkosto/palvelukeskus (#KiertotalousSuomi, KiSu-verkosto)
 - Tuke elinkeinoelämän, kuntien, ja kiertotalouden ekosysteemien hiilineutraalin kiertotalousyhteiskunnan kehittämisessä ja kunkin toimijan oman kiertotalouspolun löytämisessä.
 - Haetaan kiertotalouteen yhden luukun ratkaisua ja uutta vaihdetta.
 - Paino yhteiskehittämisessä ja verkostoitumisessa.
 - www.motiva.fi/kiertotaloudenosaamisverkosto
 - Lanseeraus 27.9.2022 klo 9-12 (Oodi).

Kiertotalouden green deal

- Kiertotalouden green dealin rakentamiseen on kutsuttu TEM:n ja YM:n toimesta mukaan kiertotalouden edistämisen ja luonnonvarojen kulutuksen kannalta keskeisiä toimialoja, yrityksiä, alueita, kuntia sekä muita toimijoita.
- Mukana olevat tutkimuslaitokset (SYKE, GTK, LUKE, VTT ja Tilastokeskus) luovat **tilannekuvan luonnonvarojen kulutuksen vaikutuksista ympäristöön ja talouteen, ja skenaarioita kiertotalouden mahdollisuuksista edistää kestävää taloutta.**
 - Skenaariotyön tuloksena syntyy kolme vaihtoehtoista polkua luonnonvarojen kulutuksesta vuoteen 2035.
 - YM ja TEM luovat yhdessä tutkimuslaitosten ja mukaan lähtevien toimijoiden kanssa tavoitteita ja toimenpiteitä, joiden pohjalta mukaan lähtevät toimijat muodostavat **omat sitoumuksensa syksyllä 2023.**
- Kesäkuussa 2022 mukaan ilmoittautuvat toimijat pääsevät osallistumaan kiertotalouden green dealin raamien sekä tavoitteiden ja toimenpiteiden kehittämiseen, ja tätä taustoittavaan skenaariotyöhön omasta näkökulmastaan. Yhteistyöprosessi kestää syksyyn 2023 asti.
- Kaupan liitto on ilmoittautunut mukaan yhteistyöprosessiin.
 - HUOM! Mukaan lähteminen yhteistyöprosessiin ei välttämättä tarkoita itse sitoumuksen tekemistä.

Kiitos!

**Kaupan liitto
Eteläranta 10
00131 Helsinki**

kauppa@kauppa.fi
🐦@kauppafi / kauppa.fi

KAUPAN LIITTO